

026. Tweede Leids dictee van de Lucas van Leydenschool (auteurs: docenten Lucas van Leydenschool)

Spelling, speling en verspilling

De inconsequenties in de spelling zijn uitermate verwarrend. De woorden konijnenvoer, seksualiteit, perenjam, paardenoog, hondenras, sexappeal, stukadoor, klassenstrijd, foedraal, bessensap, Koninginnedag, stucwerk, chic, kersenboom, boerenpaard, schapenkaas, fourneren, klassenbewustzijn, koninginnenkroon en pruimenpit zijn exempels waarbij een spellingkeuze gemaakt moet worden uit auditief identieke klanken en, een ander heikel dilemma, de toepassing van de analogieregel op woorden met de tussenklank e of en.

Het blijkt geen sinecure te zijn genoemde woorden alle goed of zelfs moedwillig fout te spellen en slechts autistische wonderkinderen slagen er soms op miraculeuze wijze in dit deel van het lexicon feilloos te spellen. Veel fouten zijn voorts te wijten aan het volslagen arbitraire gemanoeuvreren in de spelling van leen- en bastaardwoorden.

Nederlanders verrijken, of naar believe verarmen, het idioom almaar met woorden uit andere talen. Deze bastaardwoorden evolueren na verloop van tijd in de richting van de inheemse spelling. Een frequent en langdurig gebruik door gezaghebbende instanties en personen rechtvaardigt dientengevolge hun aanwezigheid in onze taal.

Ter verkrijging van een consistente spelling lijkt het efficiënt de brontaal te handhaven, ware het niet dat de herkomst verscheidene talen betreft. Denk hierbij aan het Italiaanse impresario en impressie, dat uit het Frans afkomstig is.

Het lijkt mogelijk veel uitheemse woorden in de systematiek die ten grondslag ligt aan de kern van onze spelling te incorporeren, terwijl daarvoor weinig aanpassing van de huidige regels noodzakelijk is. Weliswaar zouden dan echt vreemde woorden zoals beige, pluche en bridge hors concours moeten blijven.

De voordelen die een dergelijke modificatie van de spelling zou bieden, zijn:

- de status van het Nederlands wordt opgevijseld,
- er komt meer tijd beschikbaar voor 'echt' taalonderwijs,
- het houdt voor bedrijven tijdsbesparing in, en
- het garandeert een verhoogde bruikbaarheid voor taaltechnologen, bijvoorbeeld in de computerbranche.

Zou standaardisatie niet een pre moeten zijn, ofwel wat zou er tegen een heldere, adequate spelling kunnen zijn die dergelijke voordelen oplevert?

Tegenstanders van ingrepen in de spelling noemen de statusverhoging van onze taal een idee-fixe. Met malicieuze blik noemen zij het Nederlands als lingua franca een fata morgana.

Alle andere beloften doen hen denken aan de heilsverwachtingen van hologige profeten, pontificerende taalgeleerden en maniakale fanatici.

Een rigoureuze ingreep in de spelling betekent voor hen een breuk met onze geschreven cultuur en mummificatie van al hetgeen reeds geschreven is. In het modieuze linguïstische debat gaan spellingvervormers en fervente nabauwers stelselmatig en wellicht moedwillig voorbij aan het feit dat spelling een onderdeel van de taal is.

Het lijdt nochtans geen twijfel dat al dit gefröbel en een al te conciliante houding in de plaats komt van wat er echt zou moeten gebeuren: kleinere klassen, meer leerkrachten, strengere eisen en eenzame opsluiting van alle spellingverbeteraars in zonnige klinieken.